ČÁST REDAKČNÍ
EDITORIAL SECTION

POKROK

Dne 2. srpna 1916

V oznamování výsledek platí
Zkuste "POKROK" nejdříve!

In Advertisment Results Count
Try "POKROK" First.

Dva roky války v Evropě.

PRO POKROK UPRAVIL . . OTAKAR CHARVAT

NEJSTRAŠLIVĚJŠÍ válka v historii lidstva trvá plné dva roky. Polovina civilisovaných národů na světě podílí se na tomto zápase. Jedna skupina národností postavila se proti skupině druhé a krvavé boje zuří na třech dílech světa. Dvanáct národností podílí se nyní na tomto konfliktu a jiné národnosti chystají se ještě do boje zasáhnouti před jeho zakončením. Miliony lidí odvolány byly od pokojných a tvořivých zaměstnání k titanské práci smrti a ničení.

Válka tato označena byla všeobecně za největší válku v historii světa. Zatím co denně oznamovány jsou velké ztráty na lidských životech a majetku, není tu žádných známek, že tento strašlivý zápas chýlil by se ku svému zakončení. Od obou stran, od každé národnosti, na zápase se podílející, dochází zprávy o odhodlání vésti tento veliký boj až do vyčerpání té anebo oné válečné skupiny. Ještě miliony lidí pohřbeny budou sparem smrti anebo zmrzačeny.

Druhé výročí velké války zastane všechny národnosti v plné práci na bojištích. Boje zuří nepřetržité na frontě východní i západní v Malé Asii i v Africe. S výjimkou Balkánu všude boje nalézají se na vrcholi své prudkosti a objevují se známky toho, že v následujících měsících dojde k vyvrcholení tohoto urputného boje který denně pohltí na tisíce životů a vyžádá si nákladu mnoho miliónů.

Bylo to 1. srpna roku 1914, kdy vyhlášení války Rusku Německem značilo formální zahájení velkého konfliktu. Toto prohlášení mělo v důsledku rychlé sestavení válečných skupin. Belgie, Francie, Anglie, Rusko, Srbsko a Černá Hora stály na straně jedné a Německo a Rakousko-Uhersko na straně druhé. Týden od 25. července do 1. srpna byl dobou horečných příprav k válce na všech stranách. V několika dnech celá Evropa proměnila se ve velký válečný tábor.

Záminkou k válce, ku které se Evropa chystala po dlouhou radu let, bylo zavraždění rakouského následníka trůnu, arcivévody Františka Ferdinanda, a jeho manželky, rozené hraběnky Chotkové, v Sarajevě. Rána z revolveru, vypálená srbským studentem Gabrio Princípem, byla signálem k velkému tomuto zápasu. Gavro Princip byl toho domnění, že spáchal politickou vraždu. František Ferdinand přijel do Bosny, aby dokumentoval skutečnost, že Rakousko pevně drží v hrsti toto území, na které Srbsko činilo si nárok. Srbští vlastenci v Bosně považovali tuto událost za provokaci.

Čtyřiadvacet mužů, obviněných z podílení se na spiknutí za účelem zavraždění rakouského následníka trůnu, bylo zatčeno. Dva z nich přešli z vězení a nebyli do soud dopadeni. Ostatní odsouzeni byli k smrti a dlouholetému žaláři. Někteří v žaláři zemřeli. Princip, poněvadž jeho mládí ochránilo jej před popravou, odsouzen byl do žaláře.

Atentát na rakouského následníka trůnu a jeho manželku udál se dne 28. června. Arcivévoda právě opustil městskou radnici se svojí manželkou, když osudné rány byly vypáleny. Útočník byl dobrým střelcem. První rána zasáhla vévodkyni z Hohenbergu a druhá arcivévodu. Útočník mířil na hlavu arcivévodovu a to povazováno je za známku, že seznámen byl s tajemstvím o tom, že následník rakouského trůnu nosil kolo vzdornou ochranu pod svým šatem.

Sarajevský atentát vedl k napjetí mezi Srbskem a Rakouskem. Rakousko na rozkaz Berlína poslalo Srbsku ultimatum, kterému nemohlo být vyhověno, aniž by Srbsko neporušilo práva své svrchovanosti. Dne 25. července mezi Srbskem a Rakouskem přerušeny byly diplomatické styky.

Téhož dne ruský car nařídil mobilisaci svých vojsk za účelem podpory Srbska. Císař Vilém rychle spěchal do Berlína z Bergen v Norsku. Dne 26. července první výstřely byly vyměněny mezi srbskou a rakouskou pěchotou na lodích na Dunaji. Dne 28. července car ruský odepřel prohlásiti neutralitu a oznámil, že vpád do Srbska znamenati bude okamžité prohlášení války Rakousko-Uhersku Ruskem. Car pak nařídil, aby velký jeho válečný stroj uveden byl do pohybu. Dne 29. července vyhlášena byla mobilisace ruské armády.

Mezitím císař Vilém, dostaviv se do Berlína, byl neobyčejně pilně zaměstnán. Po celonočním zasedání ministerské rady dne 30. července byla vyhlášena mobilisace. Následujícího dne císař Vilém mluvě k velkému shromáždění, prohlásil, že velká válka naléhá se v dohledu. Dne 1. srpna pak Německo vyhlásilo válku Rusku a učinilo vpád do Lucemburska. — Dne 2. srpna Rakousko-Uhersko, Rusko, Německo a Francie nalézaly se ve válce a proveden byl vpád do Belgie německým vojskem. Dne 1. srpna Anglie vyhlásila Německu válku.

Počáteční německá táhna byla vypočítána na zdrcení Francie, spojence Ruska. Německo chtělo napadnouti Francii rychlým pochodem skrze Belgii. Belgie ale, jejíž neutralita byla zaručena Francií a Anglií, stejně jako Německem, zvolila raději boj, nežli porušení své neutrality.

Jak statečné Belgičané bojovali a jak marným byl jejich zápas, historie prvních týdnů války nám zaznamenala. Bylo také již zaznamenáno, že Belgie ukázala se za ochranitelkou Francie. Konečná historie války pak může ukázati, že statečný odpor Belgie byl ve skutečnosti nejhlavnější událostí tohoto velkého gigantického zápasu.

Německo mělo v záměru podrobení Francie, zatím co jeho spojence, Rakousko-Uhersko, mělo udržovati v šachu ruské armády. Paříž měla býti dobyta, její obrana zdrcena německými děly a Francie pokořena. Kdyby to bývalo se zdařilo, Německo mělo by bývalo volné ruce, aby mohlo zahájiti boj s Ruskem na souši a s Anglií na moři. A je možné, že německé legie, nejlepší válečný stroj, kdykoliv do pohybu uvedený, setkaly by se s výsledkem, kdyby nebylo odporu Belgie.

Ale postup německých vojsk skrze Belgii byl pomalý. Také postup kaiserových legií skrze severní Francii narážel na větší potíže, než bylo očekáváno, a ve chvíli, kdy Němci nalézali se v malé vzdálenosti svého cíle, Paříže, Francie byla připravena k válce.

Rusti kozáci jako mocná vlna přehnali se přes východní hranice Německa a zahájili pustošení jedné z nejbohatších německých provincií, Východní Pruska, a odtrhovali srdce německého císařství. Německá vojska rychle byla poslána ze západní fronty, aby čelila tomuto ruskému postupu. Po celé radě bitev carská vojska byla z Východního Pruska vytlačena.

Není o tom dnes sporu, že tento útok carských vojsk měl za cíl zmírnit tlak na Francii. Proto bylo pustošeno, aby pozornost Německa na ruské nebezpečí byla upoutána. Rusové nevpadli do Východního Pruska v dostatečném množství, aby mohli postupovati přes odpor Teutonů, dokud se o oběť za podobných Rusové v přítomné válce přinesli několik. Tlak na Francii následkem toho ale značně a Francouzům poskytnuta byla příležitost, aby mezitím uvedli svůj válečný stroj do pohybu. Po té přišla bitva na Marně, která zhouzla německý napor směrem k Paříži. Němci byli nuceni po strašlivé bitvě ustoupiti. Přední jejich linky nalézaly se v místech, kde Paříž snobis spatřil v dalekohledy.

Oki té doby postavení soupeřících armád v severní Francii mnoho se nezměnilo. Obě strany sice podnikly několik velkých kampaní, ale velkých postupů nebylo na žádné straně. Statisíce mužů bylo usmrceno v tomto gigantickém zápase na frontě západní a ranění počítají se na miliony.

Nyní, po dvou letech zoufalého obranného zápasení, Francie a Anglie zahájily ofensivu za účelem vytlačení Němců do jejich vlastního území a osvobození severní Francie a Belgie od vetřelců. Statistice ještě stanou se oběti tohoto zápasu a kdo může říci, jaký bude jeho konečný výsledek?

Na druhém hlavním bojišti, na východní frontě, události byly rozmanitější. Zde zápas veden byl na území 600 mil dlouhém a 300 mil širokém. Ruské Polsko proměněno bylo v pustinu v důsledku zápasu obrovitých armád. Halič, Bukovina a části severních Uher pocítily tlak nepřátelských armád. Ruská vlna přehnala se nejdříve až k německým hranicím, ale byla zase zatlačena. Přehnala se znovu, ale znovu teutonská vojenská moc zatlačila ji zpět. Konečně pak zahájen byl velký nápor spojenými teutonskými armádami a Rusové, nemajíce střeliva, byli nuceni ustupovati. Již se zdálo, že Teutoni nebudou zastaveni na postupu, ale Rusko se vzpamatovalo a zastavilo teutonské sbory.

Nyní události na východě opět rychle se vyvíjejí. Ruský kolos hrozí novou vlnou tomuto krví zbrocenému území. Carské vojsk znovu vrhají se na své protivníky a přítomné doby jsou svědkem nových pozoruhodných ruských úspěchů, které svědčí o nevyčerpatelnosti mohutných ruských zdrojů.

Válečný požár, jak vždy, rychle se šířil. Původně jednalo se o spor Rakousko-Uherska se Srbskem. Dnes jde dobře víme, že jednalo se jenom o předstírku. Na počátku války Srbsko hrálo podružnou úlohu v tomto velkém zápase. Německo a Rakousko-Uhersko vrhly svoje hlavní síly proti mocnějším svým odpůrcům. Když ale teutonští spojenci uznamenali, že upravili události na východě a západě tak, že nehrozí jim okamžitého nebezpečí, obrátili svoji pozornost k Srbsku a několika mocnými údery podrobili si tuto malou a statečnou národnost. V této práci Teutonům pomáhali Bulhaři, kteří dlouho činili si nárok na části srbského území.

První rok války přivedl také jiné národnosti do konfliktu. Italie a Japonsko připojily se k spojencům, zatím co Turecko, podléhajíc německému vlivu a obávajíc se Ruska a jeho starých snů o získání Carihradu, připojilo se k Teutonům.

Italie a Rakousko nalézají se v zápasu na svých hranicích, ale Italie dosud nedocílila rozhodujících vítězství. Turecko cítí váhu dlouhé ruské ruky v Malé Asii, a je mezitím podařilo se mu zasaditi prudké rány Angličanům a Francouzům v Dardanelách a Angličanům v Mesopotamii.

Jaký je přítomný válečný stav, je všeobecně známo. Německo podrobilo Belgii a zaujalo část severní Francie. Za pomoci Rakousko-Uherska zmocnilo se ruského Polska, Srbska a Černé Hory. Územní zisky jsou na prospěch teutonských mocností.

Ale německý světový obchod, tepna života Německa, byl odříznut. Velké zámořské kolonie německé byly zabrány spojenci. Japonsko zničilo vliv Německa v Číně. Anglie, Francie a Belgie uchvátily kolonie a vytlačily německý obchod ze všech moří.

Dva roky válečení znamenají ztráty, jdoucí do vysokých čísiic, pro všechny národnosti, na zápase tomto se podílející. Miliony mužů staly se jeho oběti. Celé kraje byly spustošeny a obyvatelstvo jejich rozprášeno do čtyřech koutů světa. Velké zdroje, nahromaděné za dlouhou radu let práce, věnovány byly na toto dílo ničivé a obrovité bremeno dluhu uvrženo bude na příští generaci. Ale válka není dosud zakončena. Nelze možno činiti konečné bilance. Tato bude možno učiniti až tehdy, až dobrmi děla na bojištích a zápas prohlášen bude za skončený.

DVA VŮDCI NA ZÁPADNÍ FRONTĚ.

Generál Sir Douglas Haig, velitel anglických vojsk na západní frontě a Sir Pertab Singh, vysoký důstojník indických vojsk.

OBROVITÁ DÉLA, JIMIŽ BOMBARDOVÁNY JSOU NĚMECKÉ LINIE.

Zde je jedno z těžkých anglických děl v činnosti na západní frontě, kde takových děl je užíváno k zdrcení německých zákopů.

RUSKO UČÍ SE OD SVÝCH NEPŘÁTEL.

Není o tom sporu, že Rusové jsou učelivými žáky. Z těžkých úderů svých nepřátel čerpali poučení a získali moc, kterou jejich nepřátelé nyní pociťují. Tak jako moderní legie carské čerpaly poučení z vojenské strategie von Hindenburgovy a von Meckensenovy, tak že nyní ukazují se znovu jako mocná síla, tak i ruští vládcové v minulosti nechávali se poučiti chybami a snažili se nových nedopouštěti.

Tak tomu bylo i na počátku Šestnáctého století, kdy Petr, zvaný Velký, kladl základy k mocné ruské říši. Švédové v té době patřili k nejslavnějším a nejodvážnějším válečníkům na světě. Nástupcově Gustava Adolfa ukázali se schopnými vůdci dobře vycvičených armád, které byly své doby postrachem celé Evropy. V roce 1697 Karel Dvanáctý nastoupil na švédský trůn a hned na počátku podal důkazy, že následovati chce svoje předchůdce.

Byl v těchto svých plánech podporován dobře vycvičenou armádou, která ve své odvaze konala tak obdivuhodné činy, že její vůdci přezděno bylo "šílený muž ze severu." V krátké šestitýdenní kampani přinutil tento švédský král Dany, aby se vzdali a podepsali smlouvu, jakou diktoval. — Což tě obrátil se na Rusko, které právě zahajovalo zápas za účelem získání stále otevřeného přístavu a snažilo se rozpínati směrem k Finsku, jež náleželo pod švédskou korunu.

Karel se svým vojskem pochodoval, aby ulevil Narvě v Estonsku, která byla obléhána armádou 10,000 Rusů. Karel měl s sebou 8,000 bojovníků. Tito napadli Rusy hned po svém příchodu na scénu a rozehnali je. Petr Velký pozoroval rozprášení svých armád a klidně prohlásil: "Tihle Švédové nás naučí, jak budeme je moci porazit." Porážka za porážkou stihala Rusy v kampani, která následovala.

Ale Petr Velký neztrácel naděje. Každá tato porážka zlepšila disciplinu jeho vojska a každá znamenala pro něho poučení. Už v těchto dobách, jako v přítomnosti, Rusko mělo dostatek mužstva. Tomuto mužstvu scházel jenom výcvik. Petr z toho důvodu snažil se docíliti výcviku svých armád, aby vyrovnali se bojovným Švédům.

Mezitím Karel pokračoval ve své kampani za účelem pokoření Polska a Saska, až dosáhl nejvyšších úspěchů se svou armádou o 16,000 mužích. S touto armádou chtěl dobyti baltických provincií, které Petr připojil ku své říši. To mělo následovati pokoření Ruska a po případě i Asie.

V té době ale Petr měl také vycvičenou armádu. Rusové ale ustupovali jako jejich vůdci ustupovali před Napoleonem a snažili se Švédy vylákati do vnitra svého území. Konečně Karel odřízl byl se svou armádou od hlavní základny svých potřeb. Na tento okamžik Rusové čekali a udeřili. Zatím co Karel obléhal Pol-tavu, dne 8. července, 1709, Petrova armáda jej napadla a po krvavém zápasu na hlavu porazila.

Karel s bídou unikl na turecké území s 300 muži své tělesné stráže. Zůstal na tureckém území po delší dobu, snaže se Turky popuditi proti Rusům. Vida ale, že jeho snahy zůstávají marnými, přehl v přestrojení v roce 1714 z Turecka. Po svém příchodu do země shledal, že země jeho je obklíčena spojeným vojskem dánským, saským a pruským. Tyto armády ale rychle rozehnal. — Dne 11. prosince v roce 1718 usmrcen byl dělovou kulí, když vedl armádu svoji do Norska.

V roce 1721 Rusko a Švédsko uzavřely mír. Švédsko vzdalo se svých baltických provincií, části Finska a všech svých ostrovů v Baltickém moři ve prospěch Ruska. A tak Petr Velký, který zemřel v roce 1725, uskutečnil svůj sen o získání přístaviště v nezamrzajícím moři. A zbudoval armádu po způsobu švédském, která dovedla bojovati a vítěziti.

GENERÁL OBREGON POTOMKEM IRČANA.

Před pětadevadesáti roky Irčan byl poslán králem španělským, aby jako místokrál spravoval Mexiko. Jeho jméno bylo John O'Donahue, čili Juan O Donoju ve španělštině. Jeho nejbližším přítelem a tělesnou stráží byl Mickey O'Brien, který přejmenován byl na Michaela Obregona. A tento Obregon byl stálým společníkem místokrále. Když Iturbide a jeho armáda učinili konec španělskému panství v Mexiku a založili první císařství, oba synové zeleného ostrova odebrali se k moři.

Zde došli k náhledu, že se jim lépe vyplatí, když zřeknou se španělského krále a nechají panovati Iturbide. A tak Micky vstoupil do služeb prvního mexického císaře a stal se generálem Miguelem Obregonem a jeho péči svěřeno bylo západní pobřeží země Mowualtesuma, kde se svou ženou, která také přišla ze zeleného ostrova, žil po řadu let. Zanechal tu po sobě syny, kteří mu zatlačili oči, když jeho poslední hodina nadešla.

Před nějakou dobou generál Carranza svěřil vinuku tohoto Micky O'Briena, generálu Alvaro Obregonu, řízení vojenských záležitostí Mexika. Obregon těší se přízni u armády a praví se, že 40,000 mexických vojáků stálo by za ním, kdyby postavil se proti Carranzovi. Obregon je dnes velice vlivným mužem v Mexiku. Z malého haciendáře, statkáře, stal se ministrem války. Z vůdce malé roty Yaqui Indiánů stal se vrchním náčelníkem armády o 150,000 mužích, pravděpodobně nejlepší armády, jakou kdykoliv kterákoliv země latinské Ameriky měla.

Obregon žádal, aby Carranza vyhověl všem slibům, které dal mexickému lidu před nastoupením na stolec presidentský. Carranza, obávaje se Obregonovy moci, tak učinil. Není pochybnosti o tom, že Obregon bude hráti vynikající roli v dalších osudech republiky, nalézající se jižně za řekou Grande.

Nesnáze.

"Nu, jak se ti líbí v manželství?"

"Ne vždycky dobře."

"Proč? Co pak se stalo?"

"No, vidíš, to první, co ráno slyším od ženy jest: dej mi peníze! Když přijdu k obědu, stejná písnička: dej mi peníze! A večer tatáž melodie. Nic než peníze, peníze, peníze!"

"A co s těmi penězi žena dělá?"

"Nu, víš, ja je dosud žádných nedal."

Modrá krev.

Její Jasnost. Co jsi tak udivená, milá selko! Trochu sem se škrábla! Ručník a vodu! To neštěstí není tak veliké.

Selka. Majgote Vaše Jasnost já jsem vždycky myslela, že — já se bojím — Vaše Jasnosti —

Kněžna. Jen se neostýchej, milá selko! Co máš na srdci?

Selka. Vaše Jasnost — já myslila, že račte mít — modrou krev! Takovouhle má každé naše prase o zabijačkách —